

STORTINGET

#Muital

MOVT SEARVAT SERVODATDIGAŠTALLAMII

#Muital

#Muital

Movt searvat servodatdigaštallamii? Ofelaš dasa movt leat veahkkin buori digaštallamii, gos sihke don ja earát lehpet oadjebasat muitalit iežadet oaiviliid!

CASE:

Thea (14) mielas lea dehálaš oažžut odda spáppastallangárddi iežas lagasbirrasii. Son čállá su vuosttaš lohkkiiidčállosa lagasaviisii ja ákkastallá ahte lagasbirrasis váilu vuosttašeahkkefálaldat mánáide ja nuoraide. Thea ákkastallá ahte politihkkára berrejit sihkkarastit ahte huksejuvvo spáppastallangárdi huksensadjái skuvlla bálddas. Lohkkiiidčálus almmuhuvvo lagasaviissas – sihke báberhámis ja neahtas – ja dasa lassin juhkkuojuvvo lagasaviissa Facebook-siiddus. Bohtet issoras olu kommentárat. Oallugat leat positiivvat, muhtumat leat negatiivvat ja moattes leat njuolgut balddihahttit.

#SIIFRA-GUIDEN:

lešgudetlágan vástádusat Thea lohkkiiidčállosii	Ovdamearkkat	Movt Thea sáhtta dustet kommentáraid	Ovdamearkkat	Movt sáhtát leat árgabeaisángár earáide
1. Áššeákkastallan	<ul style="list-style-type: none"> - Guorahallamat maid suohkan lea čadahan čájehit ahte diehko ii berre hukset spáppastallangárddi. - Lea hui divrras. - Guovlu dárbaša mánáidgárddi. Diet lea áidna vejolaš huksensadji dasa. - Lagamus spáppastallanšilljui ii leat oanehis ja oadjebas luodda. 	<ul style="list-style-type: none"> - Áššálaš vuosteákkat - Sihkat gálduid - Čujuhit fáktáide mat nannejit ášši 	Go moaiti namuha ekonomii, de sáhtát namuhit mánáid fysalaš ja psyhkalaš dearvašvuoda liikká dehálaš ággan. Jeara áinnas gii lea čadahan guorahallama masa čujuhuvvo. Soaitá nu ahte dat maid muitala fáktán ii doala deaivása.	Searvva digaštallamii. #Muital ahte Thea vástida bures ja ahte sus leat dehálaš ákkat – vaikko it leat ge ovttaoavillis suinna.
2. Persovdnamoaitámuš	Baikačivga! Diekkárat go don eai dieđe maidege dan birra masa rudaide berre atnit.	#Muital	Nie ii leat beare smáđáhkes dadjat. Ii go dus leat mihkkege buoret dadjat? Leat go dus ákkat?	#Muital ahte diekkár kommentárat eai gula buori digaštallamii. Rámpo Thea áššálažžan vaikko it leat ge ovttaoavillis suinna.
3. Verrošanvuogit - dávjá gohčoduvvon duolbmanvuohkin - eahpeáššálaš buohtastahttimat	Ráhkis unna olbmášan, gal diet dáiddii beare olu jurddašeapmi du unna oaivváži. Hás don baicca galggašit fas mannat iežat olbmáiguin stoahkat ja diktit rávisolbmuid politihkket?	#Muital ahte ii leat vuoiggalaš atnit duolbmanvugiid	Gula maid! Lea váttis digaštallat ášši go don anát duolbmanvugiid	#Muital ahte ii leat vuoiggalaš atnit heajos duolbmanvugiid. Rámpo Thea áššálažžan vaikko it leat ge ovttaoavillis suinna.
4. Vaššiságat ja ciellan	Diekkár unna nieiddažiin go don ii galggašii leat lohpi čállit, don leat áibbas gáigi.	#Muital/Lea lohpi diktit vástitkeahttá.	Mus lea juste liikká olu riekti go dus muitalit iežan oaiviliid. Jus it áiggo digaštallat áššálaččat, de it oba dárbaš ge kommenteret.	#Muital ahte nie ii leat dohkálaš čállit rávisolbmuid, ii ge mánáide, ja diedit kommentára. Gula Theas suorganii go son, ja muital sutnje ahte galgá joatkit muitaleames iežas oaiviliid vaikko muhtumat leat ge baháihkkánat.
5. Áitagat	Spáppastallanšillju dakka das gos mun orun??? Mun in OBA DOHKKET GE ahte spáppat bešket mu seainne njeaiga. Jus mun OAINNÁN GE spáppa iežan viesu luhtte, mun cápmán du.	Diedit dan neahttabáikái gos lea digaštallan. Sáhtát árvvoštallat váidit politijáide jus lea duodalaš áitta./Lea lohpi diktit vástitkeahttá.	Dát lea mu mielas áitta. Mun lean diedihan du kommentára ja árvvoštalan váidit du áitaga politijáide.	#Muital ahte nie ii leat dohkálaš čállit rávisolbmuid, ii ge mánáide, ja diedit kommentára. Gula Theas suorganii go son, ja muital sutnje ahte galgá joatkit muitaleames iežas oaiviliid vaikko muhtumat leat ge baháihkkánat.

5 RÁVVAGA NUORAIDE GEAT JURDDAŠIT GALGET GO ÁNGIRUŠŠAT

1. Muital iežat oaivila. De olbmot guldalit du ja lea stuorát vejolašvuohta ahte dat ášši mas beroštat, oažžu du miela miel čovdosa.
2. Oahpa eanet ášši birra. Sáhtášit go jerrat rádi muhtin organisašuvnnas dahje searvvis dahje oassálastit dasa?
3. Muhtun boahtá leat eará oaivilis go don. Dat lea lohpi. Sáhtášit go jerrat muhtin oahpesolbmos veahki ráhkkanit moaitámušaide?
4. Jus oaččut hilbes, unohis dahje balddihahtti kommentáraid, de galggat jerrat veahki muhtin rávisolbmos!
5. Muhtumat atnet goansttaid go digaštallet. Oahpa dovdat daid goansttaid, vai it šlunddo dahje váldde persovnnalaččat daid

5 RÁVVAGA RÁVISOLBMUIDE MOVT SII GALGET DUSTET MÁNÁID JA NUORAID ÁNGIRUŠŠAMA

1. Muite ahte mánát leat mánát. Lea álo du ovddasvástádus rávisolmmožin láhttet albmaládje digaštallamis.
2. Jus don kommenteret neahtas dahje aviisačállošiid bokte, jurdil livččet go dadjan seamma jus dat mánná livččii čuožžume das du luhtte.
3. Ane cealkinfriddjavuođat oažžut buori digaštallama buohkaide buot agiin. Movttiidahte nuoraid!
4. Jus oainnát áitagiid, cielaheami dahje man ge lágan dohkketmeahttumis kommentáraid – leage árgabeaisáŋgár ja #Muital!
5. Váldde nuoraid duodalaččat. Sis leat oaivilat maid rávisolbmot dárbbášit gullat. Veahket mánáid ja nuoraid oažžut buriid digaštallanvásáhusaid.

